

Instanța metareprezentatională operativă a psihismului persoanei conștiente implicată în patologia obsesiv compulsivă

01.02.2026

Studierea **Tulburării de Personalitate Obsesiv Compulsive - TPOC** - (anancastă și psihastenă), scoate în relief o importantă **dimensiune reprezentatională specifică psihismului omenesc**, ce se impune în aceste cazuri într-o manieră excesivă, distorsionată și desimplicată din modalitățile flexibile curente de funcționare. E vorba de instanța psihică de operare acțională pe modele, prin intermediul căreia subiectul programează și urmărește realizarea unor acțiuni ce au un obiectiv,... punând în joc funcții executive autocontrolate dintr-un centru „agențial,... integrate în scenarii și strategii ce sunt parcurse prin etape succesive...într-o ordine ierarhică determinată..în cadrul unui „câmp acțional,, (dimensiune ce a fost modelată teoretic prin „doctrina acțiunii,,)

Conform definiției sale descriptive (din DSM-III-5), comentarea TPOC trimite la o persoană ce e excesiv preocupată cu planuri, organizări, pregătiri, schițe de acțiune, verificări etc., în cadrul unei vieți dedicată excesiv muncii, cu reducerea relaxării și a timpului petrecut împreună cu alții...printr-un comportament hiperorganizat (lipsit de spontaneitate), cu atenție crescută față de ordine, detalii și delimitări,...perseverent, încăpățânat, scrupulos, perfecționist; sunt excesive analizele și verificările, nesiguranța de sine, raportarea continuă la eventualități, incertitudinea, reluările, dificultatea deciziei și a finalizării, colecționarismul unor lucruri inutile. Relaționarea intimă cu alții e redusă, la fel ca și spontaneitatea; colaborarea în activitate e dificilă (posibilă doar dacă partenerul se supune propriului program)..raportarea la ceilalți e „serioasă,..fără glume și distracții.. formal distantă.. oficială ...protocolar politicoasă (latent agresivă); identitatea subiectului alunecă în spatele normativității statutelor, a rolurilor

și a performanțelor. În general se comentează o variantă rigid-anancastă a TPOC și una psihastenă, ambivalent-împrăștiată.

Doctrina TEORETICĂ A ACȚIUNII – a „actului bine făcut,, – s-a dezvoltat spre sfârșitul sec XX, corelativ cu dezvoltarea unor științe formale precum cibernetica..teoria sistemelor etc, conducând și spre o „logică a acțiunii,,. Modelul ei invocă: - Un agent care elaborează temeinic un proiect de acțiune cu scop, constând din etape ordonate ierarhic succesiv pe un model, până la atingerea unui obiectiv,... model pe care să-l și atingă apoi efectiv..prin acțiune perseverentă și eficientă. Se are în vedere : – motivația și argumentarea acțiunii...modele inițiale concurențiale ale acesteia ..procesul de predecizie..apoi decizia efectivă..și corelată ei ..planificarea ..pregătirea ..organizarea proiectului. Agentul trebuie să dispună de o informație temeinică în mai multe sectoare (ținând cont de contextul actual și previzibil...de resursele cunoscute și prezumabile – personale, energetice, instrumentale,... și de sprijin uman,..de acces informațional ..de normativitatea acțională.. de autoevaluare etc). Începutul și derularea efectivă a acțiunii (proiectului) presupune o continuă trimitere a subiectului-agent la modelul său strategic elaborat de la început, ordonat pe etape succesive ce vizează obiectivul., – model pe care îl poate reorganiza pe parcurs –, totul petrecându-se **în instanța meta-reprezentational-operativă** a psihismului său.

O acțiune (proiect) odată angajată, ea se realizează cu participarea nemijlocită a agentului – fapt ce-i implică corporalitatea -, prin parcurgerea cu succes a etapelor în conformitate cu strategia adoptată, ținând în permanență cont de obiectivul final...cu un permanent autocontrol feed-back. Depășirea fiecărei etape e sancționată informativ pe modelul (planul) de realizare,..iar în funcție de progresia spre obiectiv – și de eventualele dificultăți -, se pot realiza (pe modelul meta-reprezentational) reorganizări ale strategiei. Finalizarea acțiunii, ce constă în obținerea rezultatului preconizat și acceptarea acestuia de către subiect ca final efectiv, încheie acest proces. Pe tot parcursul acțiunii, se petrec multiple interacțiuni cu alte persoane,...se obțin și se sintetizează multiple informații (inclusiv din propria memorie și feedback)..și se petrec autoevaluări...inclusiv în final (ce poate fi una de succes euforic sau de eșec depresiv). Pe parcurs pot apărea așteptări anxioase, corelative contextelor și deciziilor personale.

Schema menționată mai sus a unei acțiuni (proiect) realizat individual, e de fapt integrată în viața curentă în acțiuni colaborative, profesionale,cotidiene, în acte creatoare etc.

Din ansamblul caracteristicilor menționate revenim la dimensiunea psihică pe care subiectul o implică odată cu **continua sa proiectare în acțiuni, în proiecte**; dimensiune în interiorul căreia el își elaborează strategia, succesiunea de etape a planurilor sale - care totdeauna ținesc un obiectiv pe termen lung - , chiar dacă subdiviziunile proiectului pretind și scurte acțiuni curente.

Se consideră că particularitățile TPOC derivă din trăsăturile celor etichetabili în sistemul caracteriologic Five Factor Model prin predominarea dimensiunii conștiinciozității: persoane ordonate ...organizate ..muncitoare ..performante. Proiectarea și realizarea unor acțiuni pe termen lung ce e caracteristică acestora, presupune desigur **apelul la o instanță meta-reprezentatională, pe care pot fi elaborate și desfășurate asemenea planuri de acțiune, avându-se în vedere din timp eventualități multiple;..subiectul manifestându-se astfel ca precaut..grijuliu, prevăzător, asigurându-se din timp față de riscuri.** Esențial rămâne însă **interesul continuu și persistent asupra acțiunii... cu referință la întregul acțiunii, definită prin scop, cu atenție acordată de agenție ordinii succesive a etapelor ca părți ale ansamblului.** Modelul ce se realizează în varianta TPOC potențează major nesiguranța, eventualitatea unor situații acționale dificil de controlat, continua îndoială și nevoia de asigurare; în plus, se reduce la minimum implicarea interpersonală, ceilalți fiind ținuti la o „distanță oficeală,,.

O instanță meta-reprezentatională ca cea la care absoarbe preocuparea persoanelor hiperconștiincioase și mi ales pe cei cu TPOC, e necesară de fapt pentru orice acțiune, indiferent de amploarea, structura și de conținutul său, ...ca un cadru formal,... ce e apelat și implicat chiar la nivelul rezolvării situațiilor problematice scurte, actuale; care, de fapt, sunt în mod firesc și constant articulate cu un evantai de proiecte și preocupări de durate variabile ale subiectului. Astfel încât ..în normalitate.. se pot avea în vedere multiple incluziuni și interferențe de planuri în instanța proiectelor unei persoane date; fapt

care, în mod curent se rezolvă fluent și adaptativ. Odată cu comentarea TPOC se cer avute însă în vedere, chiar și în această direcție, unele distincții.

Astfel, tipul de proiect ce corespunde cel mai fidel acestei cazuistici, e cel al unei activități în care e prezent un cadru normativ explicit...iar alte persoane nu sunt implicate decât indirect, puțin sau deloc. Astfel ar fi activități precum: ordonarea unei arhive...sistematizarea unei colecții..ducerea la capăt a unei evidențe contabile...Dar și altele... mai ales din arie administrativă sau a unor practici în care normativitatea ordinii oficiale e reglementată (armată..justiție).

Apelul la o instanță metareprezentativă se cere însă considerat ca general în psihismul uman, prezent în orice acțiune proiectată și efectivă; el articulându-se spontan cu tradiționala funcție a memoriei (reprezentative) și a imaginarului (fantasiei); și intervenind major și în **acțiuni creatoare**, cum ar fi producția artistică (a unui sculptor, poet, romancier); sau în rezolvarea de probleme matematice, în practicile de cercetare științifică în general,..în cele ce implică construcțiile (e.g. arhitectura). Dar perspectiva acțiunii ce e implicată în tipologia „conștiinciozității,, și în marginea căreia se afirmă TPOC (anancastă), plasează - așa cum s-a menționat - imaginarul și relaționarea interpersonală într-o condiție secundă, aducând în prim plan problematica delimitărilor și sistematizărilor hiperordonate.

Faptul se impune pregnant când e **comparată patologia OC cu cea disociativă (tradițional histerică)**. Făcând parte din această ultimă clasă, **TP histrionică e centrată pe relaționări interpersonale promovate major, în condiție sumisivă, cu scenarii captative însoțite de teatralism, stridență hiperexpresivă și exces hiperimaginativ**. TP Histrionică e centrată pe evenimentul actual pe care-l dramatizează, folosindu-se de un imaginar bogat – și nu spre realizări îndepărtate urmărite pedant și sistematic hiperconștiincios, cu atenții la detalii. TP Histrionică are o dezvoltată capacitate narativ imaginativă, stârnind interesul altora prin povestiri atractive; și uneori

deformând relatările confabulator. În plus, histrionicul disociativ, se manifestă frecvent hipovigil, oneiroid.

Instanța metareprezentățională, în care pot fi actualizate amintiri, e una în care se pot dezvolta și **reverii imaginative solitare**. Dar ea e și cea în care se desfășoară **visul normal** al oamenilor...precum și variantele anormal patologice ale **oneiroidiei**. Atrăgând atenția asupra instanței metareprezentăționale - constitutivă pentru psihismul omenesc -, se poate menționa că ea e implicată major și în psihopatologia psihozelor. În cele din urmă, **trăirile delirante**, transpun subiectul în calitate de personaj dintr-un scenariu fictiv fantastic.. într-o „lume delirantă,, ce se desfășoară pe coordonatele acestei instanțe...la fel ca și halucinațiile.

Invocarea **perturbării instanței meta-reprezentăționale la nivelul TPOC are importanță pentru psihopatologie pentru că ...modelul ce se impune la acest nivel – atât prin varianta rigid anancastă a TPOC cât și prin cea indecis ambivalentă, psihastenă a TPOC – trimite spre modalități de disfuncție psihică structurală – la nivelul configuraționist al funcției „coerenței centrale,,Mai precis, spre un model ce sugerează o corelație „de spectru maladiv,, între **autismul developmentala in capăt...și dezorganizarea comportamentală la celalalt capăt;...incluzând comportamentul cunicațional verbală din schizotipie..Iar astfel.. am putea înainta în direcția modelării desoganizării schizofene.****

...